

Överdödlighet vid grav mental efterblivenhet

Av fil. och med. kand. *Hans Olof Åkesson*, Uppsala¹⁾

Enligt ett flertal studier föreligger en markant överdödlighet vid grav mental efterblivenhet (Dayton, 1931, Martz, 1934, Kaplan, 1939, Tredgold, 1949, Larsson och Sjögren, 1954 och Malzberg 1959). Höggradig mental efterblivenhet är nämligen som regel förenad med nedsatt vitalitet. Lågt stående psykiskt defekta patienter är mycket infektionskänsliga och dödsorsaken är ofta pneumoni eller bronkopneumoni. Sjukdomar i cirkulationsorganen eller cancer, som i Sverige är de vanligaste dödsorsakerna, förekommer mera sällan som dödsorsak i detta klientel. Detta förhållande beror rimligtvis på att dessa individer ofta ej uppnår den normala manifestationsåldern för nyssnämnda sjukdomar.

Livslängden för lågt stående institutionaliserade efterblivna bör variera med standarden på den vård som erbjuds. Uppskattningsvis vårdas i Sverige för närvarande ungefär 60 % av alla gravt efterblivna på anstalt (Åkesson, 1961). Det kan därför vara av intresse att undersöka dödligheten i denna grupp i förhållande till normalbefolkningens.

Mig veterligt har enbart en svensk studie över mortaliteten vid grav mental efterblivenhet publicerats (Larsson och Sjögren, 1954). I denna undersökning baserades beräkningarna på en grupp av psykiskt efterblivna (approximativt motsvarande IQ gruppen 0—55) från en rural population i västra Sverige. Man fann här under observationstiden en dödlighet bland de undersökta patienterna som med ca 30 % översteg normalbefolkningens dödlighet.

Material

Materialet består av 600 patienter från Vipeholms Sjukhus, Lund. Vipeholms Sjukhus mottager gravt efterblivna av båda könen från hela

Sverige. Givetvis medför en undersökning av ett sample från enbart detta sjukhus en viss selektion.

Materialet kan förmodligen icke sägas vara representativt för alla institutionaliserade lågt stående efterblivna, men av praktiska skäl har urvalet begränsats till detta sjukhusklientel.

Patienterna har indelats kliniskt i imbecilla (grovt motsvarande IQ gruppen 20—50) och idioter (motsvarande gruppen under IQ 20). Kön- och åldersfördelningen framgår ur tabell 1. Urvalet består av män institutionaliserade under åren 1937—1940 och 1946—1950 samt kvinnor intagna åren 1937—1941 och 1948—1951. Den period som ligger till grund för mortalitetsberäkningen börjar med intagningsår och sträcker sig till 1 juli 1961.

TABELL 1.

Köns- och åldersfördelning vid intagning till Vipeholms Sjukhus.

Åldersgrupp	Män		Kvinnor	
	Idioter	Imbecilla	Idioter	Imbecilla
0—10	7	2	7	1
10—20	72	38	48	24
20—30	41	39	53	26
30—40	28	20	30	25
40—50	9	11	23	18
50—60	10	6	18	12
60—w	14	3	11	4
Total	181	119	190	110

Metodik

Vid mortalitetsberäkningen har den av Larsson och Sjögren (1954) angivna metoden be-
gagnats. Denna metod grundar sig på en jämförelse mellan mortaliteten i det undersökta materialet och i motsvarande normalpopulation. Man sätter med andra ord det observerade antalet "genomlevda" år under observationstiden i patientgruppen i relation till det väntade antalet

1) Institutionen för medicinsk genetik, Uppsala.

”genomlevda” år i en normalpopulation av exakt samma sammansättning beträffande antalet personer och deras ålder vid inträde under observation. För beräkning av nyssnämnda väntade värde har använts livslängdstabeller för årtiondet 1941—1950. Man erhåller då en kvot som ifall normal dödlighet föreligger i materialet blir 1. Vidare betyder exempelvis kvoten 0,90 att det observerade antalet ”genomlevda” år utgör 90 % av normalbefolkningens och således ett uttryck för en överdödlighet på ca 10 % hos den undersökta gruppen. Sådana kvoter för olika delar av det undersökta materialet redovisas i tabell 2.

TABELL 2.

	Gurpp	Observ. antal genomlevda år under obs.-tiden = R	Väntat antal genomlevda år vid ”nor- mal” död- lighet = P	R/P
Idioter	män	1465	2229	0.66
	kvinnor	2025	2938	0.69
	båda könen	3490	5167	0.68
Imbecilla	män	1386	1754	0.79
	kvinnor	1273	1717	0.74
	båda könen	2659	3471	0.77
Idioter och imbecilla	män	2851	3983	0.72
	kvinnor	3298	4655	0.71
	båda könen	6149	8638	0.71

Resultat

I tabell 2 anges den funna mortaliteten för olika grupper efter kön och grad av mental defekt. Några signifikanta könsdifferenser kunde ej påvisas vare sig för idioterna eller de imbecilla. Detta resultat står i god överensstämmelse med Larssons och Sjögrens (1954) fynd.

I hela materialet uppskattades överdödligheten till 29 %. Vidare erhöles en ca 10 % högre mortalitet för idioterna än för de imbecilla tydande på en tendens till ökad mortalitet med en ökad grad av efterblivenhet.

Larsson och Sjögren (1954) fann i sin undersökning under observationstiden 1900—1944 en överdödlighet i hela probandmaterialet och bland enbart de som varit eller var institutiona- liserade på ca 30 % resp. 40 %.

Sammanfattning

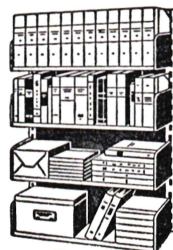
Vid en undersökning av mortaliteten hos 229 imbecilla (119 män och 110 kvinnor) och 371 idioter (181 män och 190 kvinnor) intagna å Vipeholms Sjukhus, Lund, befanns denna vara för båda grupperna 29 % högre än i motsvarande normalpopulation. Några könsdifferenser kunde ej iakttagas. Bland idioterna skattades överdödligheten till ca 10 % större än bland de imbecilla.

LITTERATUR

- Dayton, N. A., 1931: Mortality in mental deficiency over a 14-year period. *Proc. Amer. Ass. Stud. Feeble-mind.* 36. (*Psychol. Abstr.* 6, 1932.)
- Kaplan, O., 1939: Life expectancy of low-grade mental defectives. *Psychol. Bull.* 36.
- Larsson, T. och Sjögren, T., 1954: A methodological, psychiatric and statistical study of a large Swedish rural population. *Acta. psychiat. Kbh. Supp.* 89.
- Malzberg, B., 1959: Mortality among mental defectives in state institutions for mental defectives. *Neurology*, 7.
- Martz, E. W., 1934: The Training School Bulletin, February, 1934. (Ref. Tredgold, A. F. *Mental Deficiency*, London, 1949.)
- Tredgold, A. F., 1949: *Mental Deficiency*. London.
- Åkesson, H. O., 1961: Epidemiology and genetics of mental deficiency in a Southern Swedish population, Uppsala.

HYLLOR

praktiska
konstruktioner
för kontor
arkiv
bibliotek
butiker
laboratorier
privatinredn.

Sparings

Stockholm Ö.
Försälj.-avd.: Karlavägen 89
Tel. 67 36 50 — 67 76 75